

Mini-gids

(met checklists)

Vorbereiding van de reis naar Italië

Stef Smulders

Deze mini-gids is gelijk aan Hoofdstuk 1 uit het boek **Italië met je hond**: een praktische reisgids met bijna 450 pagina's boordevol informatie voor wie met zijn of haar hond Italië will bezoeken.

De gids bevat honderden hondvriendelijke tips voor leuke uitjes die je met je hond kunt maken: steden, natuurparken, wijnhuizen, stranden, restaurants en meer.

Verder krijg je een overzicht van de vervoermogelijkheden naar en in Italië (vliegtuig, trein, auto, tram en metro, veerboten, kabelbanen etc.) en de daarbij geldende regels.

Ook is er voor elke streek, stad en regio een overzicht van dierenklinieken in geval van nood.

Ten slotte verwijst de gids naar 1250(!) websites met nog meer informatie.

De reisgids is als paperback (ISBN 9789465312293) en ebook verkrijgbaar bij uw boekhandel, bol.com, bravenewbooks.nl en andere webshops.

Voor alle informatie zie de website: <https://stefsmulders.nl/Italie-met-Hond.php>

Inhoud *Italië met je hond*

Reizen met je hond: een paar overwegingen

- 0.1. Tien goede redenen om met je hond op reis te gaan
- 0.2. Reizen met je hond: de praktijk
- 0.3. Seizoensgebonden overwegingen
  - 0.3.1 Zomer
  - 0.3.2 Winter
  - 0.3.3 Voor- en najaar
  - 0.3.4 Rashonden
  - 0.3.5 De meest gestelde vragen, met de antwoorden
  - 0.3.6 Tot slot

Hoofdstuk 1: Voorbereiding van de reis

- 1.1 Gezondheid en Documentatie
- 1.2 Muilkorfplicht in Italië
- 1.3 Praktische voorbereidingen
- 1.4 Handige checklists

Hoofdstuk 2: De reis naar Italië

- 2.1 Auto
- 2.2 Met het vliegtuig
  - 2.2.1 Luchtvaartmaatschappijen
- 2.3 Met de trein

Hoofdstuk 3: Verblijf in Italië.

- 3.1 Gespecialiseerde websites voor hondvriendelijk reizen
  - 3.2 Tips voor het gebruik van deze websites
  - 3.3 Hondvriendelijke campings & vakantieparken in Italië

Hoofdstuk 4: Reizen met je hond in Italië

- 4.1. Veerboten op meren
- 4.2. Veerboten naar eilanden
- 4.3. Venetië: vaporetto, gondels en watertaxi
- 4.4. Stedelijk openbaar vervoer (bus, tram, metro)
- 4.5. Taxi's (weg & water)
- 4.6. Huurauto's & car sharing
- 4.7 Fiets, scooter en brommer

Hoofdstuk 5: Activiteiten en bezienswaardigheden

5.1 Steden

- 5.1.1 Bologna
- 5.1.2 Florence
- 5.1.3 Genua
- 5.1.4 Milaan

- 5.1.5 Napels
- 5.1.6 Rome (en Vaticaan)
- 5.1.7 Turijn
- 5.1.8 Venetië

5.2 Streken, meren en eilanden

- 5.2.1 Amalfikust
- 5.2.2 Cinque Terre
- 5.2.3 Capri
- 5.2.4 Comomeer

- 5.2.5 Dolomieten
- 5.2.6 Elba
- 5.2.7 Gardameer
- 5.2.8 Maremma

5.3 Alle regio's van Italië

- 5.3.1 Abruzzo
- 5.3.2 Basilicata
- 5.3.3 Calabrië
- 5.3.4 Campanië
- 5.3.5 Emilia-Romagna
- 5.3.6 Friuli-Venezia Giulia
- 5.3.7 Lazio
- 5.3.8 Ligurie
- 5.3.9 Lombardije
- 5.3.10 Le Marche

- 5.3.11 Molise
- 5.3.12 Piemonte
- 5.3.13 Puglia
- 5.3.14 Sardinië
- 5.3.15 Sicilië
- 5.3.16 Toscane
- 5.3.17 Trentino Alto Adige
- 5.3.18 Umbrië
- 5.3.19 Valle d'Aosta
- 5.3.20 Veneto

Tot slot: Italië met je hond, een reis om te koesteren

Lijst medische termen

Sociale media & blogs voor reizen met je hond in Italië

Onze Tosca

Hoofdstuk 1

Vorbereiding van de reis

Elke reis begint met een goede voorbereiding en dat geldt zeker ook in het geval dat je je huisdier meeneemt. In dit hoofdstuk bespreken we alles waar je aan moet denken bij een reis met je huisdier.

Disclaimer: De rol van uw dierenarts

Deze gids is uitgebreid en gebaseerd op actuele wetgeving (2025), maar vervangt nooit het persoonlijke advies van uw dierenarts. Overleg altijd met uw dierenarts over een aangepast vaccinatie- en preventieschema, specifiek voor uw hond en uw reisplannen.

1.1 Gezondheid en documentatie

1.1.2 Het EU Dierenpaspoort

Het EU-dierenpaspoort vormt de basis van elke reis met uw hond naar Italië. Dit blauwe document wordt uitgegeven door erkende dierenartsen en bevat alle essentiële informatie over uw huisdier.

Het paspoort moet de volgende informatie bevatten:

- Persoonlijke gegevens van de hond (naam, ras, geslacht, geboortedatum)
- Microchipnummer
- Rabiësvaccinatie (met datum en vervaldatum)
- Andere relevante vaccinaties

Vraag het paspoort ruim van tevoren aan, idealiter minimaal drie maanden voor vertrek, omdat sommige vaccinaties tijd nodig hebben om effectief te worden.

Als u met de auto reist zal er niet snel naar gevraagd worden, zelfs niet bij doorreis door niet EU-lid Zwitserland, maar controles wél kunnen plaatsvinden bij willekeurige grens-/politiecontroles of bij dierenartsen, dus om vervelende problemen te voorkomen is het beter om het paraat te hebben (Zwitserland is geen EU-lid, maar erkent het EU-dierenpaspoort en past de EU-regels toe). Hoewel grenscontroles zelden zijn, kunnen er willekeurige controles plaatsvinden, met name sinds 2024 vanwege verscherpte maatregelen tegen illegale hondenhandel. Houd het paspoort daarom altijd bij je. Ook in geval een bezoek aan de dierenarts nodig mocht blijken (hopelijk niet!). De kosten zijn beperkt en kunnen verschillen per dierenarts. Verdere informatie vind je hier:

<https://www.rijksoverheid.nl/wetten-en-regelingen/productbeschrijvingen/europees-huisdierenpaspoortaanvragen>

N.B. Het paspoort moet ook geldig zijn voor terugkeer naar Nederland.

1.1.2 Microchipvereisten

Voordat andere procedures kunnen worden uitgevoerd, moet uw hond eerst gechipt zijn:

- De chip moet ISO-standaard 11784 of 11785 zijn.
- In Nederland zijn vrijwel alle chips compliant, maar controleer dit als uw hond in het buitenland is gechipt.
- Als de chip **niet ISO-conform** is (11784/11785), mag/kan de **eigenaar een geschikte reader meebrengen** of een tweede ISOchip laten plaatsen. Dit is standaard onder de EU-regels.
- De chip moet altijd worden geplaatst voordat de rabiësvaccinatie wordt toegediend – gebeurt dit andersom dan moet de vaccinatie worden herhaald.

1.1.3 Verplichte vaccinaties en behandelingen

De rabiësvaccinatie is de belangrijkste vereiste voor reizen naar Italië. Hier zijn de specifieke voorwaarden:

- De eerste rabiësvaccinatie mag pas worden toegediend vanaf 12 weken leeftijd.
- Je hond mag pas 21 dagen na de vaccinatie reizen. Dit is de wachttijd waarin het vaccin effectief wordt.

- De vaccinatie moet geldig zijn gedurende de hele reis.

Bij een **hervaccinatie** binnen de geldigheidstermijn geldt deze wachttijd niet. Als de herhaling binnen de geldigheidstermijn plaatsvindt (bijv. een 3-jaars vaccin), is er geen nieuwe 21-dagenwachttijd. Als de herhaling na de vervaldatum wordt gegeven, geldt de wachttijd van 21 dagen opnieuw.

Voor de hele EU en dus ook Italië geldt dat je hond dus minimaal vijftien weken oud moet zijn om te mogen reizen.

Een **titerbepaling** van rabiës (bloedtest om de hoeveelheid antistoffen tegen een bepaalde ziekte in het bloed te meten) is binnen de EU niet nodig is, maar wél bij terugkeer uit bepaalde niet-EUlanden.

Naast rabiës zijn ook de standaard vaccinaties belangrijk:

- De cocktailenting (DHP) tegen hondenziekte (niet verplicht maar aanbevolen), parvo en hepatitis
- Kennelhoest vaccinatie (niet verplicht maar aanbevolen), vooral als u van plan bent uw hond in een pension te plaatsen
- Leptospirose, wat in Italië nog regelmatig voorkomt. Deze ziekte kan via stilstaand water worden overgedragen – relevant bij meren en plassen.

1.1.4 Parasietenbestrijding

In Italië komen bepaalde parasieten voor die in Nederland minder algemeen zijn. Preventieve behandeling is daarom essentieel.

Hartworm (filaria)

Kan levensbedreigend zijn, overgedragen door muggen. Een behandeling tegen hartworm (Italiaans: filaria) is noodzakelijk als u langer dan een maand in Italië verblijft of regelmatig reist naar ZuidEuropa. Vooral in Zuid-Italië, Sicilië, Sardinië en de Povlakte is er risico. Gangbare middelen zijn o.a. Milbemax, Advocate.

Overleg met uw dierenarts en laat een bloedtest uitvoeren (bijv. SNAP 4Dx) voordat je begint, om een besmette hond niet te behandelen (kan reacties

geven). Een **antigeentest** is zinvol **vóór** start bij honden >6 maanden of met onzeker preventieverleden; het doel is vooral **meteen na terugkeer** en **6 mnd ná blootstelling** opnieuw te testen (prepatente periode).

Start de behandeling een maand voor vertrek of in ieder geval **uiterlijk bij aankomst, en geef maandelijks tot 1 maand na terugkeer** (of volg het schema van de dierenarts).

Bescherming tegen teken en vlooien is het hele jaar door belangrijk, maar vooral in de warmere maanden. Gebruik een middel dat minimaal 24 uur werkzaam blijft na contact met water, aangezien uw hond waarschijnlijk zal zwemmen.

Leishmaniose

Leishmaniose is een parasitaire ziekte die veel voorkomt in het Middellandse Zeegebied, inclusief Italië. De ziekte wordt overgedragen door zandvliegjes (kleine insecten, niet groter dan een speldenknop), die vooral actief zijn tussen zonsondergang en zonsopgang. Zie de kaart voor de meest risicovolle gebieden.

De ziekte kan zich op verschillende manieren manifesteren, maar de meest voorkomende symptomen ontwikkelen zich vaak pas maanden na een beet:

- Huidproblemen, vooral rond de oren en neus
- Gewichtsverlies ondanks normale eetlust
- Vermoeidheid en lusteloosheid
- Nierproblemen in gevorderde stadia

Preventie:

- **Repellenten op basis van pyrethroïden** (bijv. **deltamethrin**halsband zoals Scalibor, Seresto of **permethrin-spot-on**, zoals **Advantix**) vormen de aanbevolen eerste lijn tegen zandvliegen; start **1–2 weken** (halsbanden) of **enkele dagen** (spot-on) vóór blootstelling, zodat de bescherming optimaal is bij aankomst Vaccinatie: beschikbaar CaniLeish of Letifend; de eerste vereist 3 injecties met tussenpozen van 3 weken, de tweede één injectie.
- Verder jaarlijkse boosters. Start ruim vóór vertrek.
- Het vaccin vermindert de kans op zware ziekte, maar biedt geen 100% bescherming → combineer met halsband/druppels die de vliegen afweren.

Teken en Vlooien

Teken zijn actief van maart tot november, vooral in bossen, gras en struiken. Dragen ziektes zoals Babesia, Ehrlichia, Lyme over.

Preventie:

- Gebruik een waterbestendig middel dat minstens 24 uur werkt na zwemmen.
- Babesia komt zowel voor in Noord-Italië als zuidelijker.
- Gebruik bij voorkeur middelen met afwerend én dodend effect (bijv. fluralaner, afoxolaner).
- Controleer de hond dagelijks op teken.
- Neem een tekenhaak mee

- Bij tekenbeten: verwijder met tekentang; desinfecteer de plek; noteer datum voor observatie

1.1.5 Andere gevaren

Processierupsen

Processierupsen (dennenprocessierups) en eikenprocessierups kunnen ook een seizoensrisico vormen. De **pelsbrandharen kunnen necrose** van tong/slijmvliezen geven en dan is **spoed** noodzakelijk. Processierupsen komen in heel Italië voor en rukken door de klimaatverandering ook op naar de bewoonde gebieden. De dennenprocessierups (*processionaria del pino*) is actief in het vroege voorjaar. De eikenprocessierups (*processionaria della quercia*) is actief in mei-juli.

Praktische preventiemaatregelen zijn ook belangrijk:

- Houd uw hond tussen zonsondergang en -opgang binnen
- Gebruik klamboes of horren als u de ramen open heeft
- Vermijd wandelingen in de buurt van stilstaand water waar zandvliegjes broeden
- Gebruik indien mogelijk een lichte hondendecken die het lichaam bedekt

Let op: Brandharen kunnen via de wind worden verspreid – risico bestaat ook buiten bossen, vooral na milde winters.

Vergiftigde lokazen

Kom je vooral tegen bij parken, parkeerplaatsen en bosranden.

Tip: train een betrouwbaar “laat/nee”-commando; laat je hond niets van de grond eten; draag een muilkorfje met gaas als je twijfelt.

Bij vermoedelijk contact: niet laten braken, niet zelf dokteren-direct naar een dierenarts en (indien veilig) het aas in een zakje meenemen.

Gevaarlijke Italiaanse etenswaren voor je hond

Italië is een paradijs voor *foodies*, maar niet alles wat voor jou een delicatessen is, is veilig voor je hond. Een aantal typisch Italiaanse ingrediënten kan zelfs levensgevaarlijk zijn:

Druiven & rozijnen

- Veel gebruikt in toetjes (*panettone*, *schacciata con l'uva*). Kunnen acuut nierfalen veroorzaken.

Knoflook & uien (*cipolla, aglio*)

- Onmisbaar in de Italiaanse keuken, maar giftig voor honden:
- veroorzaken bloedarmoede.

Koffie & espresso

- Cafeïne kan hartkloppingen en zelfs hartstilstand geven. Laat je hond nooit aan een restje *cappuccino* likken.

Chocolade (*cioccolato*)

- In toetjes en *gelato* – bevat theobromine, giftig voor honden. Hoe donkerder de chocolade, hoe gevaarlijker.

Macadamianoten & amandelen

- Worden soms in gebak en koekjes verwerkt. Macadamia's zijn toxisch, amandelen veroorzaken vaak maagproblemen.

Alcohol (wijn, *limoncello*, *grappa*)

- Al in kleine hoeveelheden gevaarlijk: veroorzaakt sufheid, lage bloedsuiker en coördinatieproblemen.

Xylitol (zoetstof)

- Komt in sommige kauwgom en moderne *light*-producten voor. Zeer giftig voor honden – veroorzaakt gevaarlijke daling van bloedsuiker.

Praktisch advies:

- Houd je hond weg van de eettafel bij familie-etentjes en *trattoria's*.
- Vraag aan de ober of koekjes of snacks zonder druiven, chocolade of uien zijn.
- Train een betrouwbaar (loslaten) commando voor als er iets op straat ligt.

Grasaren (foxtails)

Deze kunnen de huid, oren en neus binnendringen. Vooral van late lente tot nazomer in droge bermen/velden. Signalen: heftig niezen/kop schudden, één poot obsessief likken, plots mank. Routine: na elke wandeling poten, oksels, liezen, oren en neus controleren; een fijne kam en pincet in de auto.

Cyanobacteriën (blauwalg)

Risico bij stilstaand/opgewarmd water; lever/neurologische toxines; geen tegengif; bel direct dierenarts bij verdenking.

Losloopgebieden

Onderhoud van faciliteiten laat in Italië nogal eens te wensen over. Check bij omheinde losloopgebieden altijd of er nergens een afsluiting ontbreekt en dat er geen gaten in het hekwerk zit.

Oververhitting of onderkoeling/bevriezing Zie 0.3.1

en 0.3.2.

Snijwonden

Op rotsachtige stranden of in geval van straatvuil (glascontainers!) kan uw hond zich gemakkelijk verwonden. Handel bij snijwonden als volgt:

- Reinig met zoutoplossing
- Dek af met steriel verband
- Zoek veterinaire hulp bij diepe wonden

1.1.6 Gezondheidsverklaring

Binnen de EU is een gezondheidsverklaring niet wettelijk verplicht, maar luchtvaartmaatschappijen vragen soms om een verklaring <10 dagen oud. Het is dus verstandig om kort voor vertrek (maximaal 10 dagen) een gezondheidsverklaring door uw dierenarts te laten opstellen. Deze verklaart dat uw hond:

- In goede gezondheid verkeert
- Geen besmettelijke ziekten heeft
- Fit genoeg is om te reizen

De naam en het registratienummer van de dierenarts moeten verplicht op de verklaring staan.

1.1.7 Langer verblijf

Bij vestiging of lang verblijf moet je hond worden ingeschreven bij de lokale dierenregistratie (**Anagrafe Canina**). Termijn: binnen 15 tot 30 dagen na aankomst.

Let op:

- Er is geen landelijk uniform systeem – procedures verschillen per regio.
- Sommige ASL's eisen een Italiaans belastingnummer (*codice fiscale*).
- Voor registratie is vaak een Italiaanse dierenarts nodig; het EUpaspoort wordt overgenomen, maar soms is een vertaling vereist.

Waar inschrijven?

Bij het *Ufficio Anagrafe Canina* van de ASL (lokale gezondheidsdienst) of het gemeente-loket van je woon- of domiciliiegemeente. Een Italiaans huisdierpaspoort wordt alleen afgegeven na inschrijving in de lokale *anagrafe*; dit is relevant als je je in Italië vestigt. Als toerist volstaat het EU-paspoort uit je eigen land.

1.1.8 Dierenartsen, apotheken, verzekering

Rol van de apotheek in Italië

Voor veel kleine kwaaltjes en basis EHBO-materialen (ontsmettingsmiddel, verband, tekentangen, vlooienmiddelen, sommige medicijnen) kunt u terecht bij elke apotheek (*farmacia*), herkenbaar aan het groene kruis. De apotheker kan vaak ook advies geven en doorverwijzen naar een lokale dierenarts.

Waar vind je dierenartsen?

Voor elk van de belangrijkste steden in de behandelde streken en alle regio's geven we in hoofdstuk 5 een keus aan dierenartsen, klinieken en

noodnummers. Mocht je een arts op een specifieke andere locatie nodig hebben, dan kun je bij het zoeken als volgt te werk gaan:

- Officieel: www.fnovi.it → zoek per provincie
- Google Maps: zoek "*pronto soccorso veterinario* + [plaatsnaam]"
- Controleer openingstijden en 24-uurs spoed

Verzekeringen en dekking in Italië

Volgens de Italiaanse wet (art. 2052 van het Burgerlijk Wetboek) bent u als eigenaar strikt aansprakelijk voor alle schade die uw hond veroorzaakt, zelfs als hij ontsnapt. Zorg ervoor dat uw aansprakelijkheidsverzekering (AVP) of een specifieke hondenverzekering dekking biedt voor incidenten in het buitenland. De financiële gevolgen van een bijtincident kunnen aanzienlijk zijn.

1.2 Muilkorfplicht in Italië

Er is geen landelijke muilkorfplicht voor continu dragen, maar wel een duidelijke wetgeving die vaak verkeerd wordt begrepen.

Er zijn twee belangrijke verplichtingen:

1. Altijd een muilkorf bij je hebben (*avere con sé*)

Volgens de *Ordinanza Martini* (landelijke wet) moet elke hondeneigenaar in de openbare ruimte altijd een muilkorf bij zich hebben (en een lijn van max 1,5 m). Je hoeft de hond niet constant te laten dragen, maar je moet de muilkorf onmiddellijk kunnen aanbrengen op verzoek van autoriteiten (politie, carabinieri) of bij risico.

2. Daadwerkelijk dragen (*indossare*) Het dragen is verplicht in:

- Openbaar vervoer (bussen, treinen, metro, veerboten) – ook voor kleine honden in mandjes
- Kabelbanen en skiliften
- Markten, winkels en openluchtfesten (afhankelijk van gemeentelijke regels)
- Op verzoek van autoriteiten

Tip: Respecteer lokale borden. In geval van twijfel: doe de muilkorf om (bij de hond).

Situaties waar het dragen van een muilkorf vaak verplicht is

Een muilkorf is in Italië (in theorie) verplicht in de volgende situaties: In het openbaar vervoer (treinen, bussen, metro). Zie hoofdstuk 2 voor details.

- In veel openbare gebouwen
- Op drukke toeristische locaties
- In sommige restaurants en winkels
- Bij bepaalde evenementen
- Voor specifieke hondenrassen die als 'potentieel gevaarlijk' worden beschouwd

Soorten muilkorf

De keuze van de juiste muilkorf is belangrijk. Hoewel de wet het type muilkorf niet specificeert, is het voor het welzijn van uw hond essentieel om een model te kiezen waarin hij kan hijgen en water kan drinken. Een goed passende mand-muilkorf (van kunststof, metaal of Biothane) is daarom de enige juiste keuze. Vermijd de strakke nylon muilkorfjes die de bek volledig sluiten; deze zijn ongeschikt voor langdurig gebruik. Kies bij voorkeur een lichte, goed ventilerende mand-muilkorf van kunststof of metaal. Op <https://hondjesinfo.com/muilkorf> vind je een recent overzicht van types en prijzen.

N.B. Sommige gemeenten en vervoersmaatschappijen erkennen Biothane-muilkorven niet als volwaardig. Een harde metalen of kunststof mand is het meest geaccepteerd.

Gewenning aan de muilkorf

Begin ruim voor de reis met het wennen aan de muilkorf. Maak er een positieve ervaring van door:

- De muilkorf eerst te associëren met lekkere beloningen
- De draagperiodes geleidelijk op te bouwen
- De hond ermee te laten bewegen en drinken
- Te oefenen in verschillende situaties

Overweeg eventueel het inschakelen van een professionele gedragstrainer of bekijk YouTube *tutorials* voor gewenning aan muilkorf.

1.3 Praktische voorbereidingen

1.3.1 Training en gewenning

Begin minstens twee maanden voor vertrek met het voorbereiden van uw hond op de reis.

Laat uw hond wennen aan de transportmethode die u gaat gebruiken. Bij autoreizen betekent dit regelmatige korte ritjes die u geleidelijk verlengt als uw hond niet gewend is aan langere autotrips. Voor vliegreizen is het belangrijk dat uw hond went aan de *bench* waarin hij zal reizen.

Train specifiek op:

- Rustig blijven in drukke omgevingen
- Gehoorzaamheid op afstand
- Het dragen van een muilkorf (verplicht in sommige situaties in Italië)
- Hittebestendigheid door geleidelijk meer te bewegen in warmere delen van de dag

Basiscommando's in het Italiaans

Hoewel uw hond waarschijnlijk Nederlands gewend is, kan kennis van Italiaanse commando's en begrippen handig zijn:

Zit – *Seduto*

Blijf – *Resta*

Kom hier - *Vieni qui, vieni*

Los – *Lascia*

Braaf – *Bravo/a*

Reu – *Maschio*

Teef – *Femmina*

Mag ik m Aaien - *Posso accarezzarlo/a*

Bijten – *Mordere*

Hoe heet hij/zij *Come si chiama*

Mag ik dit te eten geven - *Posso darle da mangiare*

Lief - *Bravo/a*

Stressreductie

Om de reis zo aangenaam mogelijk te maken voor uw hond: Investeer in natuurlijke kalmeringsmiddelen zoals Bach bloesems of specifieke supplementen voor reizen. Test deze eerst thuis om de effectiviteit te beoordelen. Of eventueel feromonen (Adaptil) en L-theanine/L-tryptofaan (in overleg met dierenarts). Gebruik nooit kalmeringsmiddelen zoals benzodiazepinen zonder toezicht van een dierenarts. Neem ook vertrouwde voorwerpen mee zoals het eigen mandje of kussen, favoriete speeltjes en de gebruikelijke voerbak.

1.3.2 Essentiële benodigdheden checklist

Documentatie:

- EU-dierenpaspoort
- Gezondheidsverklaring van de dierenarts (**juridisch niet vereist** maar sommige luchtvaartmaatschappijen eisen wel een recente verklaring (typisch ≤ 10 dagen). Zie 2.2
- Contactgegevens van uw dierenarts
- Recentte paspoortfoto van uw hond
- Digitale kopieën van paspoort/chipnummer in telefoon & cloud - Reserve-USB-stick met medische info
- GPS-tracker/hondenpenning met mobiel nummer + landcode

Contactgegevens van dierenartsen langs de route

Voor Italië kun je veel artsen vinden op www.fnovi.it. Het zoeken gaat per provincie, deze is vaak in adressen als tweeletterige code achter de plaatsnaam te vinden. Een nog eenvoudigere methode is vaak om Google Maps te gebruiken en te zoeken op '*veterinario*' of '*clinica veterinaria*' in de buurt van uw verblijfplaats. Controleer altijd de openingstijden en of ze een 24-uurs spoeddienst (*pronto soccorso veterinario*) hebben.

Medische benodigdheden:

- EHBO-kit voor honden met daarin tenminste:
  - Wegwerphandschoenen
  - Steriele gaasjes en verband
  - Antiseptische spray of zalf
  - Pincet voor teken
  - Zoutoplossing voor wonden
  - Hydratatiegel
  - Actieve kool (bij vergiftiging)
  - Digitale thermometer
  - Muilkorf voor noodgevallen
- Reguliere medicatie voor minimaal de hele reisperiode plus extra voor onvoorziene verlenging
- Tekentang en vlooienkam
- Ontsmettingsmiddel en verband
- Pootbalsem en pootschoentjes (rots/heet asfalt)
- Antibraakmiddel indien nodig (op recept)

Comfort items:

- Vertrouwde bench of reismand
- Voldoende dekens of koelmatten
- Koelsjaal/koelhalsband voor zomer
- Drinkfles en opvouwbaar waterbak
- Voldoende voer voor minimaal de eerste week
- Poepzakjes
- Extra riem en halsband en muilkorf
- Identiteitspenning met uw telefoonnummer, verblijfslocatie
- Reflecterende zonneschermen, ook voor de achterruit
- Extra waterflessen
- Kleine handventilator of powerbankventilator

Door deze voorbereidingen grondig te doorlopen, legt u een stevige basis voor een zorgeloze vakantie met uw hond in Italië.

Contact & Nood

Zorg voor:

- Lijst dierenartsen langs de route (zie hoofdstuk 5)

- Noodnummers (ASL, pronto soccorso, zie ook hieronder)
- Offline kaarten
- Woordenlijst medische termen (Italiaans): zie Bijlage 1.

Belangrijke Telefoonnummers

- Algemeen noodnummer: 112
- Dierenpolitie (Carabinieri Forestale): 1515
- Italiaanse Dierenbescherming (ENPA): 800 178 400
- Informatielijn Ministerie van Volksgezondheid (voor reisdocumenten): +39 06 5994 3714

1.4 Handige checklists

Tijdslijn – Wat regel je wanneer?

Wanneer	Wat regelen/doen
3 maanden vóór vertrek	• Chip (als nog niet gedaan) • Eerste rabiës vaccinatie (21 dagen wachttijd) • EU-dierenpaspoort aanvragen
8 weken vóór vertrek	• Benchtraining starten (bench = fijne, veilige plek)
6 weken vóór vertrek	• Muilkorftraining: rustig opbouwen, positief belonen
4 weken vóór vertrek	• Parasietenbescherming plannen met dierenarts (teken, hartworm, leishmania) • Dierenverzekering (reisschade dekking).
1 week vóór vertrek	• Documenten kopiëren/back-uppen (cloud/USB/print)

Tip: Zet herinneringen in je agenda voor parasietenmiddelen, vaccinaties en documenten.

Wetgeving in Italië

Altijd verplicht

Microchip (ISO-conform), Rabiësvaccinatie (geldig), EU-dierenpaspoort

Aanbevolen bij je te hebben

Muilkorf (moet je kunnen tonen/gebruiken op verzoek, in OV of drukte)

Poepzakjes

Aanlijnplicht

In de meeste steden: verplicht aangelijnd, vaak max. 1–1,5 meter. Flexi-lijnen of rol-lijnen zijn toegestaan, maar moeten in drukke stedelijke gebieden vaak vastgezet worden op een korte lengte (max. 1,5 m).

Let op

Regels kunnen per gemeente/regio verschillen. Controleer lokale borden of gemeentelijke websites. Boetes worden uitgedeeld door de (gemeente)politie. In sommige regio's (bijv. Trentino) kunnen extra strenge regels gelden rond loslopen in natuurgebieden.

Checklist Vertrekdag

Categorie	Wat mee / doen
Documenten & ID	• EU-dierenpaspoort • Chipnummer + kopie (digitaal & geprint) • Penning/GPS-tracker met internationaal telefoonnummer • Muilkorf (passend) & lijn ($\leq 1,5$ m)
Gezondheid & Veiligheid	• EHBO-kit (gaas, ontsmetting, tekenhaak, handschoenen) • Medicatie/feromonen/antibraakmiddel
	• Parasietenmiddelen • Koelmat/koelhalsband, pootbalsem/-schoentjes
Reisspullen	• Water + reisfles/kom • Dekens/bench/kussen • Voer + snacks • Handdoeken/natte doekjes/poepzakjes • Reservelijf & extra musketonhaken

Nood & Contact	• Lijst dierenartsen + noodnummers • Vertaalde zinnen (Italiaans) • Offline kaarten / papieren route

Tip: leg deze checklist ook digitaal vast en vink af op je vertrekdag

Medische risico's per regio

Regio	Hartworm	Leishmaniose	Teken / Babesia	Advies (kort)
Noord-Italië (Alpen, Dolomieten, Po-vlakte)	Aanwezig – vooral in warmere maanden in laagland/Po-vlakte. Preventie aanbevolen.	Laag–matig. Enkele hotspots (kust Ligurië, stedelijke zones).	Hoog in bos/gras (voorjaar–herfst). Babesia/Ehrlichia komen voor.	Maandelijkse hartwormpreventie in warme periode; dagelijkse tekencheck; zandvliegwerende middelen in risicogebieden.
Midden-Italië (Toscane, Lazio, Umbrië, Marche)	Matig–hoog. Hele jaar mild klimaat → langere besmettingsperiode.	Matig–hoog. Zandvlieg en actief van schemer tot zonsopgang.	Hoog (voorjaar–najaar).	Continu preventieplan: hartwormtabletten/s pot-on; antizandvlieg halsband/spot-on; dagelijks teken controleren.
Zuid-Italië (Campania, Puglia, Calabria, Basilicata)	Hoog. Warme temperatuur en bijna het hele jaar.	Hoog. Grote populatie zandvliegen.	Middelmatig–hoog (afhankelijk van habitat).	Gehele verblijf bescherming tegen hartworm + zandvliegen; hond 's avonds binnen; tekenhaak mee.
Eilanden (Sicilië, Sardinië)	Hoog. Endemische gebieden.	Zeer hoog. Leishmaniose komt hier veel voor.	Matig. Nog steeds dagelijks checken.	Strikte preventie: hartwormmiddelen maandelijks, zandvliegwering continu, 's nachts binnen houden.

Tip: overleg altijd met je eigen dierenarts voor een persoonlijk preventieschema (dosering & timing).

Dit was de mini-gids, ofwel Hoofdstuk 1 uit Italië met je Hond – De praktische reisgids met honderden hondvriendelijke tips voor uitjes met je viervoeter. Voor alle informatie over de gids, zie

<https://stefsmulders.nl/Italie-met-Hond.php>.

